

< Tilbage

Natur og vandmiljø

Sådan finder du information om offentlige grundvandsudpegninger

Få et overblik over, hvor der indvindes grundvand til drikkevand, og om der er udpegninger, som kan have konsekvenser for din ejendom.

Viden om

Statens udpegninger og indsatsområder med særlig drikkevandsinteresse

Staten laver udpegninger over områder, hvor der er særlig drikkevandsinteresse (OSD) og indvindingsoplandenes afgrænsninger (IOL).

- **OSD:** Områder med særlig drikkevandsinteresse er områder, som bruges til regional vandforsyning, eller som forventes i fremtiden, at skulle bruges til at levere rent drikkevand. Det er derfor nødvendigvis ikke områder, hvor der i dag foregår en indvinding af drikkevand.
- **IOL:** Indvindingsoplandenes afgrænsning viser, fra hvilket område nuværende borer henter deres drikkevand.
- **NFI:** Nitratfølsomme indvindingsoplande
- **SFI:** Sprøjtemiddelfølsomme indvindingsoplande

Det er beregnede oplande, som tager højde for hvor meget vand, der må hentes og de geologiske forhold i undergrunden. Disse områder kan godt ligge udenfor OSD. Yderligere kan der være indsatsområder (IO) i et opland. Det er områder, hvor der skal gøres en særlig indsats for at beskytte grundvandet.

Kommunerne laver indsatsplaner for områder med særlig drikkevandsinteresse

Kommunerne laver indsatsplaner for hvert OSD. Indsatsplanen skal beskrive grundvandsressourcens sårbarhed overfor forskellige forureningskilder og definere de virkemidler, der skal afhjælpe og forebygge forurening af grundvandet. Indsatsplanen skal sikre, at grundvandsressourcen i OSD på langt sigt beskyttes mod forurening. Yderligere skal den sikre, at der også i fremtiden kan indvindes grundvand, der med en simple vandbehandling kan sendes ud til forbrugeren.

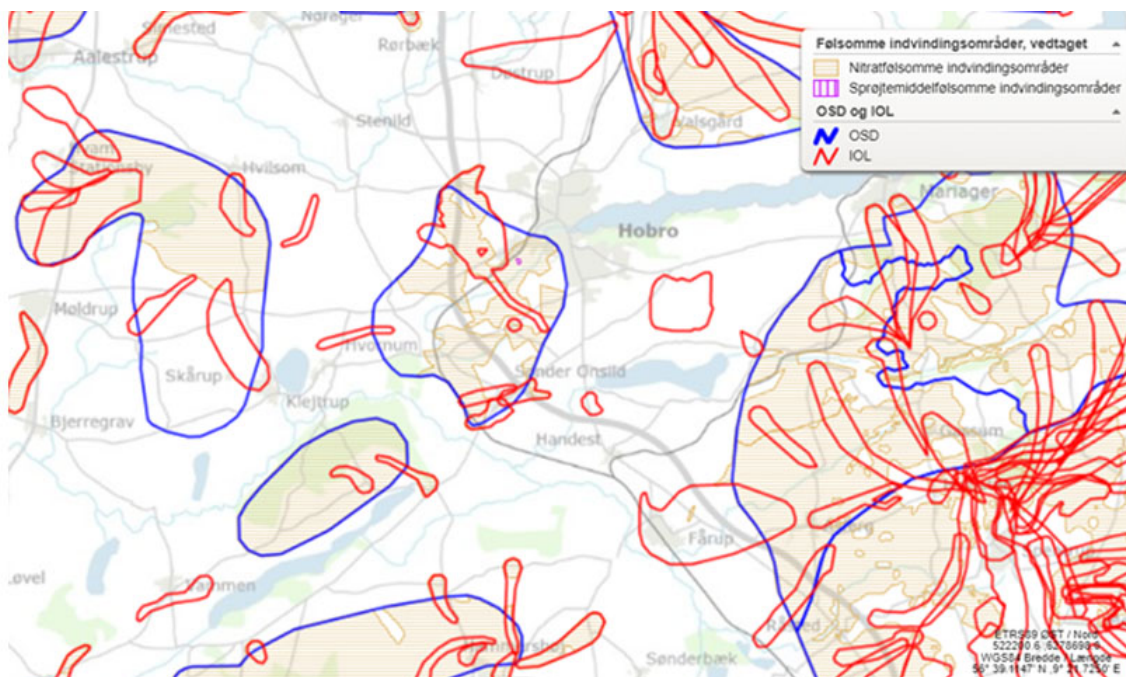
En indsatsplan er en handlingsplan, der angiver, i hvilke områder det er nødvendigt at gøre en ekstra indsats for at beskytte grundvandet. Planen angiver, hvem der er ansvarlig for at gennemføre de forskellige indsatser, og hvor og hvornår de gennemføres. Indsatsplanen danner grundlaget for de aftaler, som skal indgås for at beskytte grundvandet, samt for myndighedernes administration på området.

Med en indsatsplan kan kommunerne stille bindende krav til, at brugen af nitrat, pesticider og andre miljøfremmede stoffer skal reduceres i de områder, hvor der er særlig risiko for, at stofferne kan belaste grundvandet. Det betyder, at kommunerne kan påbyde, at der sker visse restriktioner i arealanvendelsen, så brugen af miljøbelastende stoffer skal reduceres eller helt ophøre. De fleste kommuner starter med at indgå frivillige aftaler med lodsejere frem for at påbyde restriktioner.

Særlige risikofyldte områder i grundvandsudpegningen er Sprøjtefølsomme Indvindingsområder (SFI) og Nitratfølsomme Indvindingsområder (NFI). I disse områder er der ringe beskyttelse af grundvandsforekomsterne, og det er netop disse områder som kommunerne skal sørge for er sikrede. Det er dog ikke ensbetydende med, at der f.eks. findes store koncentrationer af nitrat eller pesticider i grundvandet under disse områder.

På [Miljøministeriets kort over grundvandskortlægning](#) findes kortlag over OSD og IOL. Her kan du få et overblik over, hvor udpegningerne ligger, se figur 1 for eksempel.

Figur 1. Figuren er et screenshot fra MiljøGIS, hvor der vises Områder med særlig drikkevandsinteresse (OSD), Indvindingsoplande (IOL), Nitratfølsomme indvindingsområder (NFI) og Sprøjtemiddelfølsomme indvindingsområder (SFI).

Indsatsområder for drikkevand ved dig?

Hvis du på kortet opdager, at du har jord beliggende indenfor et indsatsområde, enten OSD eller IOL, og du ikke ved, hvad det har af betydning, kan du prøve at finde frem til en indsatsplan først på kommunens hjemmeside, og hvis ikke det lykkes, kan du kontakte kommune og spørge efter, hvilke indsatser de regner med at sætte i gang i det område.

Indsatserne kan bl.a. dække over, at kommunen vil målrette en overvågning af grundvandskemi i det terrænnære grundvand eller sikre, at der ikke sker læk via brønde eller borer. Hvis kommunen lægger op til, at der skal ske et indgreb, skal dette indgreb være fagligt begrundet, og ske mod fuld erstatning.

Adgang til oplysninger og vandkvalitet og boringsoplysninger

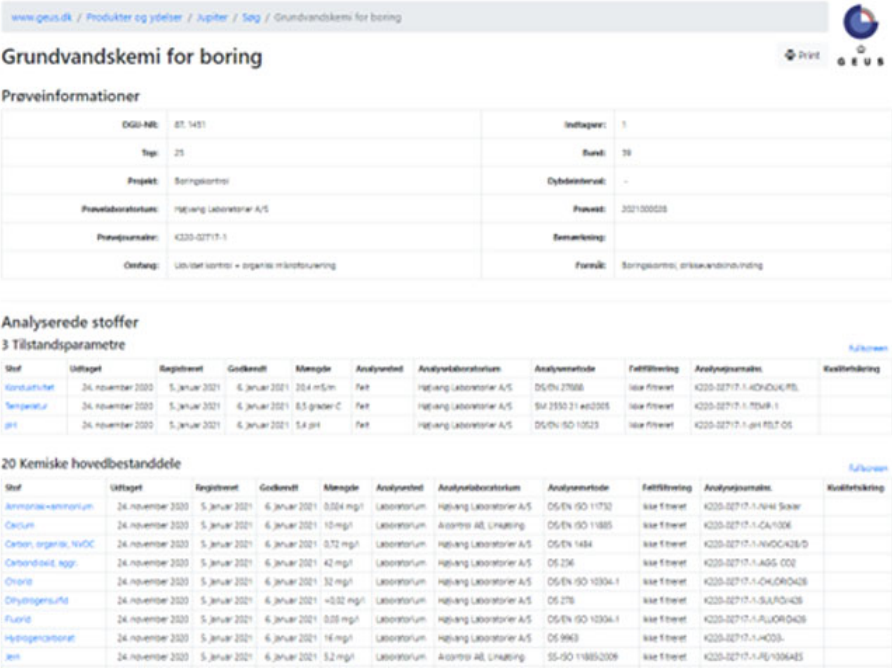
Via Jupiter-databasen er det muligt at finde information omkring hvilke stoffer, der er fundet i de enkelte borer. Der findes også oplysninger om boringens dybde, og hvilke geologiske lag boringen løber igennem. Denne viden kan være god at have, hvis man selv ønsker at følge udviklingen i en bestemt boring. Det er dog ikke for alle borer, der foreligger vandkvalitetsanalyser.

For at finde frem til informationerne kan data tilgås via den [Nationale boringsdatabase](#). Her kan du vælge at finde oplysninger via kort.

- I venstre side vælges "Boringer".
- Herefter kan du zoome ind på det område, du ønsker at vide mere om.
- Når du har fundet din boring, så kan du trykke på den.

Du er nu kommet ind til en side, som indeholder alle de oplysninger, der er gemt omkring den boring. Her findes også oplysninger om grundvandskemi, hvis der er taget prøver. Ved at gå ind på grundvandsanalyserne fås en graf for hvert enkelt stof, som viser hvilke koncentrationer det pågældende stof er målt i, samt hvad drikkevandskvalitetskravet er for det pågældende stof. Figur 2 viser et screenshot af, hvordan det ser ud.

Figur 2. Screenshot fra Jupiterdatabasen med grundvandskemi for en boring.

Andre nyttige kort på MiljøGIS

Når du først er kommet ind på [kort over grundvandskortlægning](#), vil du opdage, at der er mange nyttige kortlag at trykke frem. Der er det lag, som hedder ortofotos. Her kan du finde luftbilleder af Danmark tilbage til 2004. Der ligger også enkelte flyfotos fra 1954, 1995 og 1999.

Det er også muligt at se matrikelafgrænsninger, markpolygoner, jordartskort, jordbundskort og meget mere. Der ligger også lag med borerne fra Jupiter-databasen. På den måde kan du have flere kortlag åbnet på samme tid, og se hvilke overlap der er.

Udover MiljøGIS grundvand findes der også andre MiljøGIS varianter. Bl.a. ligger der kort med Natura 2000 områder, der ligger kort som viser, hvor staten foretager sin nationale overvågninger henne, klimatilpasningskort, og diverse udpegninger som er i høring. På siden her finder du en oversigt over alle de temaer, der er for [MiljøGIS kort](#).

Find flere kort over grundvandsudpegninger

[Kort over drikkevandsudpegninger og hjælpelag](#)

[Kort over alle danske borer og link til vandanalyser](#)

Emneord

- Drikkevand
- Grundvand
- Miljøpåvirkning
- +1

Natur og vandmiljø

Tema: Grundvand

Her finder du viden om grundvands- og drikkevandsrelaterede emner. Du kan bl.a. finde viden om boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) og indsatsplaner. Eller om nitrat og pesticider i grundvand, glyphosat eller hvad du skal gøre i tilfælde af et uheld.

Publiceret: 20. februar 2023

Opdateret: 20. februar 2023

Vil du vide mere?

Helle Møller Holm

Konsulent Grundvand

SEGES

hmhm@seges.dk

+45 2344 7170

Støttet af

Promilleafgiftsfonden for landbrug

SEGES Innovation P/S	Tlf.	8740 5000
Agro Food Park 15	Fax.	8740 5010
8200 Aarhus N	Email	info@seges.dk

